

sıla makale son hali 12.07.19 v2

Yazar *** **

Gönderim Tarihi: 12-Tem-2019 08:12AM (UTC-0500)

Gönderim Numarası: 1151278084

Dosya adı: s_la_makale_son_hali_12.07.19.docx (59.45K)

Kelime sayısı: 2640

Karakter sayısı: 19131

<p>5 Niklas Luhmann's theory of social system and the reflection on translation system</p>	<p>5 Niklas Luhmann'ın sosyal sistem kuramı ve çeviri sistemine yansımaları</p>
	<p>Sıla Mutlu¹</p>
<p>Abstract This article aims at discussing an important problem of university education from the point of view of translation studies. The relation of translation education and the translation curriculum with social practice, and the counterpart of translation studies departments in the social system, constitute an important problem in the field of translation. It is possible to increase the quality of the translation industry through translation education by identifying the counterparts of translation education and translation theories in practice, and their positions within the translation system. The realisation of this objective is possible by considering translation as a system. Thanks to this approach of considering translation as a system, the positions of the actors within the translation system may be reinterpreted. This article aims at redefining the position of all stakeholders of the translation system within the translation system.</p> <p>Keywords: theory of the system, Luhmann, translation studies, translation system, translation education, translation practice, translation sector, relationship between theory and practice</p>	<p>Özet Bu makale üniversite eğitiminin en önemli sorunlarından birisi olan kuram pratik ilişkisini çeviribilim perspektifinden tartışmayı amaçlamaktadır. Kuram ve uygulama bir sistemin dönüşüm hallerini temsil ederler. Kuramdan pratiğe ve pratikten kurama dönüşle gerçekleşen toplumsal sistemler, kendi bağımsız işleyişlerini ve kalitelerini sürdürme yeteneğini geliştirebilirler. Çeviri eğitiminin ve çeviri müfredatının toplumsal pratikle ilişkisi ve çeviri bölümlerinin toplumsal sistemdeki karşılığı çeviri alanının önemli bir sorunsaldır. Çeviri eğitimi ve çeviri kuramlarının pratikteki karşılıkları ve çeviri sistemi içindeki konumlarının yeniden belirlenerek, çeviri sektörünün çeviri eğitimi yoluyla kalitesini artırması mümkündür. Bu amacın gerçekleşebilmesi çevirinin bir sistem olarak ele alınmasıyla mümkündür. Çevirinin bir sistem olarak ele alınması sayesinde, çeviri sistemindeki aktörlerin konumları yeniden yorumlanabilir. Bu yazı, Luhmann'ın sistem kuramından yola çıkarak, çeviri sisteminin tüm paydaşlarının çeviri sistemindeki rolünün yeniden belirlenmesini amaçlamaktadır.</p> <p>Anahtar Kelimeler: sistemin kuramı, Luhmann, çeviribilim, çeviri sistemi, çeviri eğitimi, çeviri pratiği, çeviri sektörü, kuram uygulama ilişkisi</p>

4
¹ Öğr. Gör. Sakarya Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi Alman Dili ve Edebiyatı Bölümü, smutlu@sakarya.edu.tr

GİRİŞ

Çeviri, diğer bilimsel disiplinler gibi toplumsal sistemde karşılığı olan bir sosyal sistemdir. Çeviri sisteminin sacayağı olan çeviri eğitimi, çeviri kuramları ve çeviri pratiği bir sistemin dönüşüm halleri olarak birlikte toplumsal bir sistem oluştururlar. Çeviri pratiğinde çevirilerin üretilmesi için istihdam edilen çevirmenlerin üretimleri gerek finansal üretimi ve gerekse toplumsal işleyişe katkısı bakımından önemli bir pay oluşturmaktadır. Çeviri eğitimi çevirinin toplumsal işleyişine katkısı açısından önemli bir yere sahiptir. Çeviri eğitiminin çeviri pratiğine uygun şekillenebilmesi ve çeviri üretiminde ortaya çıkacak ürün ve hizmetin daha kaliteli olabilmesi için çeviri sisteminde önemli bir yere sahiptir. Çeviri eğitiminin çeviri pratiğine ve çevirilerin kalitesine katkı sağlayabilmesi ve çeviri sisteminin kendi bağımsız sistemini oluşturabilmesi için çeviri kuram ve yöntemlerinin sistemin organizasyonunda gerekli rolü oynaması önemlidir.

Çeviribilimin çevirinin sosyal sistem içerisindeki konumuna uygun kuram ve yöntemler üretmesi ve çeviri sisteminin kalitesini artırabilmesi için, çevirinin bir sistem olarak işleyişinin genel kabul görmesi önemlidir. Bu sayede sistemin tüm paydaşları birlikte organize olarak çeviri sisteminin devamlı biçimde kendini üreten bir sistem olmasını sağlayabilir. Bu bağlamda Luhmann'ın sistem kuramının çeviribilime adapte edilerek, çeviri alanının sosyal sistem olarak kendi organizasyonunu gözden geçirmesi önemlidir. Bu sayede çeviri bölümleri ve çeviri kuramları kendilerini çeviri pratiğini dikkate alarak yeniden şekillendirebilecektir. Çeviribilimin kendi kuramsal bakışını ve eğitimini yeniden değerlendirerek üretmesi sayesinde çeviri bölümlerinin işlevi ve topluma katkısı yeni bir ivme kazanabilir. Ders müfredatları somut çeviri üretimine uygun olarak oluşturulduğunda, çevirmen adaylarının kuram ve yöntem bilinci daha çok gelişecek ve bu birikim çeviri sisteminin tümüne yansıyacaktır.

1. Luhmann'ın Sistem Kuramı

Alman Sosyolog Niklas Luhmann (1927-1998) son dönemlerde Almanya, Danimarka, Avusturya ve İtalya gibi Avrupa ülkelerinde özellikle sosyal bilimler ve *sosyal hizmet* alanında üzerinde durulan ve *sosyal sistemler teorisini* geliştiren bir bilim adamı olarak güncel bilimsel tartışmaların odağında yer almaya başlamıştır.

Luhmann'a göre autopoiesis terimi, kendisini meydana getiren unsurlara yeniden üretmek, kendisini çevreden ayırabilme özelliğine sahiptir. Autopoietik sistemler yaşam bilinç ve iletişim hallerinde ortaya çıkarlar. Autopoiesis terimi, sosyal sistemlerin kendilerini yeniden üretebilme biçimidir. Autopoiesis terimi Luhmann tarafından sosyolojiye transfer edilmiş bir terimdir. (bkz. Luhmann, 2011: 8).

Luhmann'ın geliştirmiş olduğu *sosyal sistem teorisinin* daha iyi anlaşılabilmesi için yine kendisine ait sözlüğü incelemenin daha işlevsel olacağını söyleyebiliriz.

Jalava'ya göre: "Luhmann'ın üzerinde çalışmış olduğu *autopoietik sistemler*, kapalı oldukları gibi açık olma özelliğine de sahiptirler. Çevrelerinden etkilenemediklerinden dolayı açıktırlar. Çevreleri direkt olarak sistemlerin yapılarını ve süreçlerini etkileyemedikleri için ise kapalıdırlar." (Jalava, 2006 akt. Ertong, 2011: 10)

Luhmann'ın *Autopoietik sistemlerinin kendilerini yenileyen kendi, kendilerini düzenleyen ve kendi öğeleriyle kendilerini yeniden üretme* özelliklerini göz önünde bulundurularak bir sınıflandırma yapılmıştır. Yapılan sınıflandırmada Luhmann özellikle sosyal sistemler üzerinde durmakta ve *modern toplumu* fonksiyon sistemleri sınıfı olarak tanımlamakta ve bu tanımı da ekonomi, siyaset, bilim, eğitim, hukuk gibi alt sistem sınıflarına ayırmaktadır.

Luhmann'a göre; "Autopoiesis kavramı sistemin varlığını sürdürebilmesi için istikrarsız öğelerin kendini yeniden üretmesi gerektiğini ifade etmektedir. Kendini yeniden üretme bu anlamda evrimin bir şartıdır" (Luhmann, 1991 akt. Arı, 2014:165-166). Luhmann'ın bu kavramı kullanarak nitelediği "autopietik sistemler", sistem olmaları gereği, devingendirler ve özyapılarını dönüştürme gücüne sahiptirler, yine sistem olmanın gereği olarak, system dahilindeki öğeler doğrudan sistemin üretimi olarak doğarlar. Ne ki yine *system kavramı* gereği, kendi sistematikliklerinin dışına uzanamaz, system ötesi üretim yapamazlar; Bu bakımdan, Luhmann'ın deyişle, "kördürler" (Luhmann, 1991 akt. Arı, 2014:155-156).

Luhmann'ın sistem kuramı, toplumsal sistemleri biyolojik sistemler gibi kapalı sistemler olarak ele alır. Bunun nedeni, sosyal sistemlerin kendi kendilerini üretebilen yapılar olmasıdır. Toplumsal sistemler kendi gerçekliklerini yapılandırma yeteneğine sahiptirler. Her toplumsal sistem diğer sistemlerden farklılaşmasıyla var olur. Her toplumsal sistem diğer sistemlerden farklı bir yapı ve çevreye sahiptir (Arı, 2014:155-156).

Ertong'a göre; "Luhmann'ın sistem kuramında bir sosyal sistemin diğer sistemlerden ayrışması, sistem ve çevre arasındaki karmaşıklık gidermek içindir. Ayrıştırılmış sistemde iki çevre türü söz konusudur. Tüm toplumsal alt sistemler hem ortak ve hem de kendilerine özgü özellikleriyle diğer sistemlerle ilişki içinde toplumsal sistemi oluştururlar. Bir sistemin diğer sistemlerden ayrışması, o sistemin kendi çevresinde olan değişimlerle rekabet etme biçimidir. Bir sosyal sistemdeki değişim, ilgili sosyal sistemin yapısında değişim ve dönüşüm meydana getirir ve sistemin karmaşıklığı da bu sayede artar. Bunun nedeni, her toplumsal sistemin diğerleriyle bu devingenlik içinde yeni ilişkiler kurmasıdır" (Ritzer ve Goodman, 2004 akt. Ertong, 2011:3-26).

Çeviri sistemi, diğer toplumsal sistemlerdeki gelişmelere uygun olarak kendini yenilemekte ve toplumsal değişime ayak uydurmaya çalışmaktadır. Çeviri sektöründeki değişimleri izlediğimizde, Luhmann'ın sistem kuramının işleyiş biçimini görmek mümkündür. Çeviri bölümlerinin daha önce yaygın olmaması, çeviri alanında uzmanlaşan eğitimcilerin, çeviribilim öğrencilerinin yeterli olmaması çeviri sistemini diğer sistemlerin gerisinde bırakmaktaydı. Çeviribilimin gelişimiyle birlikte çeviri sektöründe alanın uzmanlarının istihdam edilmesi ve çeviri sektörünün bir sistem haline dönüşmesiyle çeviri sistemi, diğer sistemlerle rekabet edebilecek duruma gelmiştir. Bu sayede, toplumun diğer sistemlerinin duyduğu gereksinimleri karşılayan çeviri sistemi, sektörlerin gelişiminde önemli bir iletişim rolü üstlenmiştir.

Luhmann'ın sistem kuramına göre bir sistemin operasyonel olarak kendi içine kapalı olması, sistemin diğer sistemlere karşı kapalı bir konumda olduğu anlamına gelmez. Çeviri alanı kendi içine kapalı bir sistem olmayıp, diğer sistemlerle ilişkisi ve diğer sistemlerle olan karşılıklı gereksinimi içinde işlev kazanır. Diğer sistemler kendi işleyişini devam ettirmek için çeviriye ihtiyaç duyduklarında ve çeviri olmaksızın iletişimini sürdüremediklerinde çeviriye ihtiyaç duyarlar. Çeviriler olmaksızın diğer toplumsal sistemlerin gerek bir sosyal sistem içinde gerekse sosyal sistemler arasında iletişimlerini sürdürmesi mümkün olmaz. Bu durum çeviri bölümlerine ve çeviri uzmanlarına olan gereksinimi beraberinde getirir ve çeviri sistemi bu sayede diğer sosyal sistemler gibi, toplumun önemli bir gereksinimini giderir. Luhmann'ın sistem kuramında iletişim merkez kavramıdır. Çeviri sosyal sistemlerin iletişim gereksinimini karşılamakla, sistemlerin etkileşim ve iletişimlerinde merkez rol oynamaktadır. Çeviri sistemi kendi kuram ve pratik ilişkisinde yeterli kaliteyi gösterdiğinde, kendi toplumsal sisteminin diğer toplumsal sistemlerle ilişkisinde önemli bir mesafe almasını sağlayabilir. Çevirilerin kalitesi ve çeviride uzmanlaşma, çeviri sisteminin autopietikliğini arttıracaktır.

Toplumsal sistemler operasyonel olarak kapalı sistemlerdir ve kendi çevrelerinde gerçekleşen olaylara, kendi sistemsel kodlarıyla ilişkili oldukları sürece karşılık verir ve iletişime geçerler. Sosyal

sistem kuramında sistemlerin diğer sistemlerden ayrışması kendi kodları sayesinde gerçekleşir. Örneğin hukuk sistemi yasal olan ve olmayan kodları üzerinde temellenir ve başka sistemlerle bu ayırım üzerinden iletişim kurar. Sosyal sistemler kendi kodları üzerine program geliştirirler. Bir sosyal sistemin diğerleriyle ilişki kurabilmesi için kodun yanında program da gereklidir. Bir sosyal sistemin diğer sosyal sistemle ilişki kurmasında kodların yanında programlar da gereklidir. Kod ve programlar sayesinde sistemler kendi işlevini yerine getirebilirler. Bir sistemin kodu onu diğer sistem öğelerini diğerlerinden ayıran özelliğidir. Kod, işlevsel bir sistemin dilidir. Bir sistemin kodu diğer sistemin koduna dönüştürülemez (bkz. Arı, 2014:180-181).

Ertong'a göre Luhmann'ın sistem kuramı toplumu bir birlikten değil, daha çok farklılık yaratan özelliklerden oluşan bir yapı olarak inceler. Luhmann'ın sistem kuramı toplumsal farklılığın kuramıdır. Farklılıkların oluşturduğu bir birliğin kuramıdır. Ertong, Luhmann'ın sistem kuramının sistem kuramı değil, sistem-çevre farklılığının kuramı olduğunu savunur (krşl. Ertong, 2011:3-26)

İletişim, sosyal sistemlerin kendi kendini düzenlemeleri için gerekli olan merkez kavramdır. Sosyal sistemin ana ögesi iletişimdir.

Luhmann modern toplumların karmaşık yapılar olduğunu savunur ve bu karmaşıklığın sosyal hayatın farklı alanlarındaki etkileşimlerin daha basit ve sabit ilişkiler içerisinde sürmesini engellediğini dile getirir. Luhmann'a göre toplumlar karmaşık yapılardır. Bu karmaşıklık sosyal yaşamın basit ilişkilerle sürdürülmesine engel değildir. Luhmann'ın göre "bu karmaşıklık, çok fazla seçimin olması nedeniyle ortaya çıkar. Sistemler çevreleriyle doğrudan ilişkiye girmek yerine sınırlı sayıda reaksiyon gösterirler. Sistemlerin çevreyle her reaksiyonu bir seçim olarak nitelendirilebilir. Bir sistemin diğer sistemlerle seçimli iletişimi, sistemlere bağımsızlık sağlar. Sistemler bu bağımsızlık olmaksızın komplekslik geliştirmezler. Örneğin siyaset sistemi hukuku etkileyebilir ama kendisi hukuk temasini olamaz. Tüm sistemler, operasyonel olarak kapalı fakat bilişsel olarak açıktır. Bu iletişim sayesinde farklı kodlarla da tanışır ve sistem öğrenir" (Luhmann, 1995:19-20).

Çeviri sistemi diğer sistemlerle ilişkisinde, kendi seçiciliği, karmaşık durumlarda sunduğu uzmanlık çözümleri sayesinde toplumsal gereksinimlere karşılık verir. Çeviri sisteminin diğer sistemlerin ihtiyacı olan gereksinimleri kaliteli bir biçimde karşılamasıyla çeviri bölümlerinin bağımsızlığının devam etmesi kadar, çeviri sistemlerinin söz konusu kalite ve ihtiyaca cevap verecek uzmanlar yetiştirmesi de sistemin bağımsızlığını ve *autopoietikliğini* sağlayabilir.

İşlevsel olarak olarak farklılaşmış bir toplumun alt sistemleri, birbirlerinin çevre sistemleridirler. Alt sistemler autopoietik bir yapıya sahip olmakla birlikte, birbirleriyle sürekli etkileşim halindedirler. Örneğin kanunlar hukuk sistemine ait olsalar da, diğer tüm toplumsal sistemlerin işleyişine etki ederler. Alt sistemlerin birbirleriyle etkileşimde bulunmaları, onların yapısal olarak birbirleriyle bağ kurmalarıyla ilgilidir. Her hangi bir toplumsal sistemde gerçekleşen işlemlerin, diğer alt sistemin işleyişini etkilemesi mümkündür. Örneğin, siyaset sisteminde alınan bir karar ekonomi ve eğitim sistemlerinin işleyişine yönelik olabilir ve ilgili sistemlerden dönüşüme yol açabilir.

Modern öncesi bilime yaklaşımda her bilim dalı kendi sorunsallarını kendi kuramsal yöntemleriyle çözüme kavuşturmaya çalışırken günümüz modern bilim anlayışıyla bu yaklaşımın yerini bilime disiplinlerarası bir bakış açısının aldığını ifade etmek mümkün. Bu disiplinlerarası yaklaşımda kastedilmeye çalışılan; bir bilim dalının sadece kendi sorunsallarını kendi kuram ve yaklaşımlarıyla çözümlenmesi yerine diğer bilim dallarındaki gelişmeleri de çevresindeki gelişmeler olarak kabul ederek bu gelişmelerle bir çevre ilişkisi bağı kurması.

Geçmişten günümüze kadar bilimsel alanlardaki gelişmelerin izini sürdüğümüzde geleneksel sistem anlayışında bütün ve parça farkı yaklaşımın, ancak modern sistem teorilerinde ise sistemin çevre ile

etkileşiminin ön plana çıktığını ifade etmek mümkün. Luhmann'ın *Autopoietik* sistem teorisinde ise sistem ve çevre ayrımının değer kazandığını gözlemlememiz mümkün. Sistemlerin özelliklerini göz önünde bulundurduğumuzda ise geleneksel sistem anlayışına göre sistem kapalı, modern sistem anlayışına göre ise açık olma özelliğine sahip iken Luhmann'ın *Autopoietik* sistem teorisine göre ise hem açık hem kapalı olma özelliğine sahip olduğunu gözlemlememiz mümkün. Bu açıklamadan yola çıkarak sistem yaklaşımının da geçmişten günümüze kadar bir paradigma değişimi yaşadığını ifade etmek pek de yanlış olmaz.

2. Luhmann'ın Sistem Kuramının Çeviribilime Yansıması

Çevirinin devingen yapısında sürekli değişkenlik gösterdiği için sabit olamayan faktörlerin mevcut olduğunu ifade etmemiz mümkün. *Bu sabit faktörlerin* eksikliği yalnızca çeviri eyleminin tanımını güç hale getirmekle kalmaz bu devingenlik mevcut kuramları bile etki altına alıp genelleştirilmelerine engel olur. Çevirinin söz konusu olan bu devingen yapısı birbirinden etkilenerek ortaya çıkan ve çıkmaya devam eden birbiriyle ilişkili veya birbirinden kopuk birçok kuramın meydana gelmesine olanak sunar. Bu çok kuramsal yapıya sahip olma durumu, bir sınıf kuramın birbiriyle ilişkilendirilmesini daha kolaylaştırdığını gözlemlememiz mümkün (krş. Sevinç Kabukçık, Muharrem Tosun, 707-716).

Geçmişten günümüze çeviri faaliyetlerini ve bu alandaki çalışmaların izi sürüldüğünde 20. yüzyılın ikinci yarısına kadar *kaynak odaklı* yaklaşımlar hakimken, bu tarihten sonra erek odaklı yaklaşımlar ile birlikte erek kültür ve erek kültürdeki yeri gibi kavramlar hızla anlam kazanmaya başladığını gözlemleyebiliyoruz. Gideon Toury'nin *Betimleyici Kuramı*, Hans J. Vermeer'in *Skopos Kuramı* ve Even Zohar'ın *Çoğulduzge kuramı* tam da *erek odaklı* yaklaşımlarla birlikte çeviride *erek kültürü* ve çevirinin *erek kültürün* gereksinimleri ile şekillendiğinden yola çıkarak aslında çevirinin erek kültürün bir parçası olduğunu kanıtlamaktadır. Erek kültürün önem kazanmasıyla birlikte tartışmaların hedefinde dilsel sorunların çözümü yerine sonların erek kültürdeki yerleri göz önünde bulundurularak kültür odaklı çözümler ön plana çıkmaya başladığını iddia etmemiz mümkün.

Çeviriyi temel alan *kaynak odaklı bakışta*, çevirinin *erek kültür* üzerindeki etkisi tartışmaların odağında iken, *erek odaklı bakış* açısından ise erek kültürdeki işlevi daha ön plandadır. Bu nedenle çevirinin niteliğinin değerlendirilmesinde tam da *kaynak odaklı* bakış açısı değil *erek odaklı* bakış açısının önem kazandığını görebiliyoruz.

Günümüzdeki yaklaşımı değerlendirdiğimizde çeviride işlevin gerçekleşip gerçekleşmediğini değerlendirmek için önce o kültürdeki işlevinin göz önünde bulundurulmasının gerektiği önem kazanmış durumdadır. Çünkü çeviri işlevinin gerçekleşip gerçekleşmediği erek okurda hedeflenen etkiye ne kadar sahip olduğuna bağlıdır. Bu sebeple erek kültür okuyucusunun beklentisinin de önem kazandığını ve kaynak metnin baskınlığının önemini yitirdiğini savunabiliriz. Oysaki kaynak odaklı bakış açısının hakim olduğu dönemde kaynak metnin ölçütleri daha ön plandaydı.

Yakın dönem çeviri çalışmalarını değerlendirdiğimizde kültürel ve sosyal dönüşüme zemin hazırlayan bakış açılarının ağırlık kazanmasıyla birlikte çeviribilim alanında bir paradigma dönüşümünden bahsetmek mümkün.

Söz konusu dönüşümün temellerini çevirinin ideolojik bir silah olarak araçsallaştırılması ve bu yolla toplumlara egemen ideolojileri doğrultusunda dönüştürmeye çalışan baskın sömürgeci devletlerin "ötekini" yok sayan bu güçlü asimile etme isteğine yönelik çabaları sömürgecilik sonrası dönemde *yapısalcılık/sömürgecilik* sonrası yazarlar ve toplumbilimciler ve çevirmenler tarafından büyük bir tepki ile karşılanması için zemin hazırlamıştır. Bu tepki, konunun yapısalcılık ve sömürgecilik sonrası yaklaşıma sahip kuramcılar tarafından ele alınmasına zemin hazırladı. Böylelikle bu gelişmelerin

çeviribilimde 90 yılların sonunda kültür (*cultural turn*) ve sosyoloji (*social turn*) odaklı çalışmaların ortaya çıkmasına zemin hazırladığını söylemek mümkün. Bu alanda yapılan kuramsal çalışmaların ağırlıklı olarak yazar, çevirmen, toplumbilimciler tarafından ele alındığını gözlemlemek mümkün. Çoğu çeviribilim kökenli değilse de, o dönemde bir ideolojik silaha dönüştürülen bir olgu olarak çeviri söz konusu olunca çalışmalarını dil ve çeviri yaklaşımları üzerinden yola çıkarak ortaya koymuşlardır. İlerleyen zamanda bu çalışmalara Pierre Bordieu ile Niklas Luhmann gibi toplumbilimcilerin toplumsal modellerinin temel alınarak sosyolojik sistem odaklı yaklaşımların da eklendiğine rastlayabiliyoruz.

Tüm bu gelişmeleri göz önünde bulundurduğumuzda çevirinin de birçok sistemle ilişkisi ve bağlantısı olduğunu ve aslında olması gerektiğinin de kaçınılmaz olduğunu ifade etmemiz yanlış olmaz. Çünkü çeviribilimin doğası gereği dilsel ve dilbilimsel alanda sınırlı kalmasının kendisini bir kısır döngüye süreklemesi tehlikesi ile karşı karşıya bırakacağını ifade etmemiz mümkün. Nitekim geçmişten günümüze varan çeviribilimsel çalışmalara dayanarak, çeviribilimin dilsel ve dilbilimsel alandan kendini sıyrarak ve kendi doğasına uygun olarak diğer sistemlerle bir ilişki sağlayarak bu söz konusu kısır döngüden kurtarmayı başardığını gözlemleyebiliyoruz.

SONUÇ

Çeviribilimsel gelişmelerin izini sürdüğümüzde tıpkı diğer toplumsal sistemler gibi çeviribilimin de kendine yeten bir sistem olabilmesi için kendi doğasına uygun ve toplumun ihtiyaçları doğrultusunda üretimlerinin olması bu bilim dalının da kendi başına bir sistem olma özelliği taşıdığını ifade etmek mümkün. Luhmann'ın sistem kuramını temel alarak çeviribilimde geçmişten günümüze yaşanan her bir gelişmenin gelecekte yaşanacak bir sonraki gelişmeyi öngörerek bir önceki gelişmeyi temel alarak ve sonrasında kendini yeniden üreten bir yapıya denk geldiğini gözlemleyebiliyoruz. Bu sistemlerarası ilişkiyi temel alarak çevirinin çevresindeki sistemler ile etkileşim içerisinde olma durumunu sağlayarak aslında başka sistemlerden bilgi alışverişi içerisinde olduğunu göz önünde bulundurarak *autpoietik* bir sistem olma özelliği taşıdığını ifade etmemiz yanlış olmaz. Bunun yanısıra bilgi alışverişinin de tek taraflı olmadığına değinmekte fayda var. Çünkü çevirinin de var ettiği başka sistemlerin olduğunu göz ardı etmemek gerekir. Bu anlamda da çevirinin aslında önemli bir sosyal işleve sahip olduğunu gözlemlememiz mümkün.

KAYNAKÇA

- Arı, S. (2014). *Çeviri Sosyolojisi*. İstanbul: Aylak Adam.
- Ertong, G. (2011). Niklas Luhmann'ın Sosyal Sistemler Kuramı ve Güven Tartışmaları Bağlamında Sağlık Sistemi. *Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Ankara, 10, 3-26.
- Jalava, J. (2006). *Trust as a Decision: The Problems and Functions of Trust in Luhmannian System Theory*. University of Helsinki Department of Social Policy Research Reports 1.

Mutlu, S., (2019). *Niklas Luhmann'ın Sosyal Sistem Kuramı ve Çeviri Sistemine Yansıması*. *Journal of Human Sciences*, __(__), NNN-NNN. doi:[10.14687/jhs.v15i1.NNNN](https://doi.org/10.14687/jhs.v15i1.NNNN)

Kabukçık, S. ve Tosun, M. (2013). Çevirinin Sosyal Sistem İçindeki Rolünün Luhmann'ın Sosyal Sistem Kuramı Açısından Yorumlanması. *Bildiriler Kitabı:13. Uluslararası Dil, Yazın ve Deyişbilim Sempozyumu: Basit Üslup*. 26-28 Eylül, 707-716.

Luhmann, N. (1995). *Social Systems*. (Çev. John Bednarz ve Dirk Baecker). California: Writing Science.

ORIJINALLIK RAPORU

% **7**

BENZERLIK ENDEKSI

% **6**

İNTERNET
KAYNAKLARI

% **1**

YAYINLAR

% **4**

ÖĞRENCİ ÖDEVLERİ

BIRINCIL KAYNAKLAR

1

Submitted to Mersin Āniversitesi

Öğrenci Ödevi

% **2**

2

www.manevisosyalhizmet.com

İnternet Kaynağı

% **2**

3

acikarsiv.ankara.edu.tr

İnternet Kaynağı

% **1**

4

www.ceviribilim.sakarya.edu.tr

İnternet Kaynağı

% **1**

5

**Berat Yoldaş, Helga Ida Rittersberger Tılıç.
"Using a Luhmannian perspective for
earthquake resilience", Disaster Prevention and
Management: An International Journal, 2019**

Yayın

<% **1**

6

mafiadoc.com

İnternet Kaynağı

<% **1**

7

www.pedagog.rs

İnternet Kaynağı

<% **1**

8

dergipark.gov.tr

Alıntılarını ıkart

Kapat

Eşleşmeleri ıkar

Kapat

Bibliyografyayı ıkart

üzerinde